

Twée zomers zwaluwen kijken

Huiszwaluwen zaten lange tijd als broedvogel in neergaande lijn maar vertonen om onbekende redenen enig recent herstel. Omdat we maar weinig wisten over het broedsucces in Nederland, is Sovon met ondersteuning van Vogelbescherming een neststudie gestart in 2018, het Jaar van de Huiszwaluw. Het uitgangspunt was het wekelijks observeren van nesten in een kolonie, vanaf de buitenkant en dus zonder in de nesten te hoeven kijken. Zo kan worden bepaald in welke fase van het broedproces nesten zich bevinden en of ze succesvol zijn. In 2019 is de neststudie voortgezet. Wat leverden al die uren kijken op?

*Huiszwaluwen tegen schoorsteen, Kekerdom Gl, 12 augustus 2018.
Foto: Harvey van Diek*

Nestsucces

Dankzij de indrukwekkende inspanning van vele tientallen vrijwilligers die zeker vier maanden lang wekelijks observeerden, verzamelden we een mooie set gegevens. Omdat Huiszwaluwen twee keer in een seizoen kunnen broeden, was het nodig om vanaf eind april tot zeker in augustus de nesten te volgen. In 2018 en 2019 werden respectievelijk 1272 en 804 legsels van Huiszwaluwen gevolgd. Op basis hiervan bepaalden we het nestsucces (aandeel nesten waar minimaal één jong uitvliegt), dat in beide jaren zeer vergelijkbaar was. In 2018 en 2019 betrof dit voor de eerste legsels respectievelijk 86,5% en 86,4%. Voor de tweede legsels respectievelijk 75,7% en 74,4%. Deze waarden zijn goed vergelijkbaar met bevindingen elders in Europa.

Twéede legsels

Omdat driekwart van de tweede legsels succesvol is, vormen ze een belangrijk deel van de totale jongenproductie in een broedseizoen. In 2018 startte in 50% van de

nesten een tweede leg en het jaar erna in 42%. Dit aandeel is laag in vergelijking met andere, met name oudere, studies uit Europa, waarbij het aandeel tweede legsels rond de 70-90% lag. Recent nestonderzoek in Groot-Brittannië kwam overigens op een aandeel van 43% tweede legsels uit.

Warm, warmer, warmst

Het jaar 2018 kende de warmste zomer in minimaal drie eeuwen tijd, en 2019 deed daar niet veel voor onder, met een langjarig hitterecond dat verbrijzeld werd. Daarbij viel er in grote delen van het land nauwelijks regen in beide zomers. Of dit invloed had op de broedprestaties van de Huiszwaluwen is nu nog niet te zeggen, twee jaar is daarvoor te kort. In 2018 bleek wel al dat nesten op zandgrond vaker afvielen dan op kleigrond, vooral bij tweede legsels. Waarschijnlijk is het nestmateriaal op zandgrond slechter dan op klei- en leemgrond en droogt het sneller uit, een proces dat versterkt wordt bij warmte en veel zon.

Nadere uitwerking

In het komende nummer van *Limosa* verschijnt een uitgebreide uitwerking van de broedresultaten uit 2018. Daarin verkennen we ook in hoeverre ze worden beïnvloed door kenmerken van nestplaats en omgeving. We gaan dan ook nader in op wat deze inzichten in broedprestaties betekenen in het licht van de aantalsontwikkeling in Nederland.

We hebben nu twee zomers onderzoek naar het broedsucces van Huiszwaluwen achter de rug, elk met een hittegolf. Om het broedsucces en zijn invloed op de aantalsontwikkeling te volgen, zijn meer onderzoeksjaren nodig. We willen het onderzoek in 2020 dan ook voortzetten. Als je interesse hebt en een kolonie in de buurt weet waar nesten te volgen zijn, dan nodigen we je van harte uit om mee te doen.

● **Loes van den Bremer & Albert de Jong**

> sovon.nl/nestonderzoek-huiszwaluw

Illustratie: Elwin van der Kolk

